

Економічна нерівність та соціальний захист в Україні

Мірошниченко Анастасія Геннадіївна

студентка 14-ФК

Науковий курівник к.е.н., доц. Клімова Н.І.

Харківський навчально – науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»

Актуальність даного дослідження визначається насамперед тим, що цілий ряд держав, які здійснюють ринкове реформування своїх економік, щиро зіткнулися з проблемою бідності, її легалізацією і поширенням масштабів. Щоб політика подолання бідності в країнах із перехідною економікою стала більш ефективною, необхідно глибоко і всебічно досліджувати феномен бідності, виявляти його економічні аспекти, причини виникнення, методологію оцінки і характеристик бідності. Є насущна потреба в узагальненні і глибокому аналізі накопиченого практичного досвіду щодо подолання бідності в розвинених країнах, у розробці програм і заходів боротьби з бідністю в постсоціалістичних країнах. Вивчення бідності й основних напрямків соціально-економічної політики держави по її подоланню є актуальним як у теоретичному, так і в практичному плані. Основні положення, що визначають загальні теоретико-методологічні основи щодо подолання бідності, базуються на концепціях провідних представників економічної думки XVIII – XX ст.: Ч.Бута, О.Льюїса, Т.Мальтуса, К.Маркса, Ж.Прудона, Е.Реклю, Д.Рікардо, С.Раунтри, А.Сміта, Г.Спенсера, П.Таунсенда, Ф.Хайєка. Проблема бідності перебуває у центрі уваги провідних вітчизняних та зарубіжних вчених: Ю.Архангельського, О.М.Бородіної, К.Верфа, І.Ф.Гнибіденко, С.Калініної, В.Куценко, Е.Лібанової.

Об'єктом дослідження виступають соціально-економічні категорії-багатство і бідність. Предметом дослідження є багатство і бідність в наукових теоріях і сучасних дослідженнях.

Метою дослідження є узагальнити наукові та практичні погляди на визначення понять бідність і багатство. Мета дослідження передбачає виконання наступних завдань: проаналізувати наукові підходи до визначення багатства і бідності; дослідити особливості соціально-економічної стратифікації населення України; здійснити аналіз динаміки та особливостей рівня бідності в Україні.

Викладення основного матеріалу. Незалежно від того, яку термінологію ми вживаємо для опису тієї чи іншої держави, беззаперечним залишається один факт. У той час як економічно розвинуті держави можуть похвалитися високим рівнем життя своїх громадян,

жителі країн з перехідною економікою ледве зводять кінці з кінцями. Справді, людське суспільство поділилось на два світи. Ці два різні світи можуть співіснувати навіть у межах однієї держави. Наприклад, у США майже 30 відсотків загального доходу населення йде в гаманець найбагатших родин, що становлять у цій країні 10 відсотків. Проте сім'ям із середнім достатком, яких 20 відсотків, припадає лише 5 відсотків загального доходу. Можливо, щось подібне відбувається також у вашій державі, особливо якщо представників середнього класу зовсім мало. Але навіть у тих країнах, де доволі багато людей належать до середніх прошарків суспільства, урядам все ж не вдається зменшити прірву між багатими і бідними.

Річ у тім, що жодна держава, багата вона чи бідна, не може заявити, ніби в неї немає проблем. Приміром, мешканцям бідніших країн доводиться щодня боротися зі злиднями. Крім того, якщо згадати про медичне обслуговування, то для них воно практично недоступне. Замисліться лише над такими цифрами: в дев'яти найбагатших країнах світу один лікар обслуговує 242—539 мешканців, а у вісімнадцяти найбідніших країнах один лікар припадає на 3707—49 118 мешканців. Тож зрозуміло, чому в більшості багатих країн середня тривалість життя людей становить понад 73 роки, тоді як у половині найбідніших держав — менше ніж 50 років. До того ж у бідних країнах мало хто має змогу отримати освіту, і саме тому більшість людей уже змалку приречені на злидні. Кількість неписьменних у цих країнах засвідчує, наскільки важко тамтешнім мешканцям здобути добру освіту. Скажімо, в семи з дев'яти найбагатших країн 100 відсотків людей вміють читати і писати (лише в двох — 96, 97 відсотків), тоді як серед вісімнадцяти найбідніших країн найвищий рівень писемності становить 81 відсоток, а найнижчий — 16 відсотків. У десятих найбідніших країнах в середньому біля 50 відсотків населення — неграмотне. А втім, мешканці багатих країн теж борються з проблемами. У той час як у бідних країнах люди страждають від недоїдання, в багатих щораз більше людей помирає від переїдання. У книжці «Боротьба з їжею» (англ.) сказано, що «недоїдання, яке колись займало перше місце серед проблем, пов'язаних з харчуванням, поступилося першістю переїданню». Журнал «Щомісячник Атлантики» (англ.) зазначає: «Приблизно дев'ять мільйонів американців хворобливо повні, тобто їхня вага перевищує норму на 45 кілограмів і більше. Через це щороку в середньому помирає 300 000 жителів США». У цій же статті передбачається, що «невдовзі ожиріння може стати ще гострішою проблемою, ніж голод та інфекційні захворювання разом узяті».

Висновки. Наявність полюсу багатства припускає існування і іншого - полюсу бідності. Більшість вчених погоджується з тим, що багатство поділяється на відносне і абсолютне, матеріальне і духовне. Відносно багаті люди були завжди, їх можливості ширші, ніж у решти соціально-

економічних категорій населення. Багатство також може бути як об'єктивним, так і суб'єктивним. У першому випадку багатими можна вважати всіх, хто одержує доходи вище певного рівня. У другому – всіх, хто має більші доходи, більший доступ до життєвих благ порівняно із середнім у суспільстві. Як і у випадку з бідністю, досить важко визначити конкретні межі, при перевищенні яких індивід чи домогосподарство можуть бути віднесені до категорії багатих. Об'єктивна бідність визначається за прийнятими в країні критеріями доходу чи доступу до суспільних благ на основі легітимних рішень і законодавства. Суб'єктивна, навпаки, визначається на базі особистих оцінок. Останнім часом вона все більше привертає увагу дослідників. Так само, як і бідність, багатство може бути відкритим чи прихованим.

Узагальнення наведених характеристик та відповідних наукових висновків дозволяє запропонувати визначення, що багатство – це понад достатня наявність ресурсів, необхідних для забезпечення високих стандартів споживання, дотримання повноцінного, часом «розкішного способу життя». Узагальнення існуючих підходів і численних визначень бідності дає нам підстави запропонувати таке визначення цього поняття, а саме бідність – це відсутність ресурсів чи їх недостатній обсяг, що призводить до виникнення цілої системи обмежень у різних сферах повсякденного життя людей.

Проблема бідності в Україні потребує системного підходу для врахування не тільки економічних, соціальних та правових механізмів, але й психологічних аспектів, потребує розглядання в широкому гуманітарному контексті, як явище, що обмежує свободу людини. Якщо в одних країнах подолання бідності – це боротьба за виживання, то в країнах з ринковою економікою це вилучення частини населення з різних форм діяльності(економічної, політичної або культурної).

Список використаної літератури:

1. Державний комітет статистики України. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>
2. Черенько Л.М. Демографічні чинники бідності/ Л.М. Черенько // Демографія та соціальна політика.- 2015.№1. – стор.28-36.
3. Макроекономіка: навч. посібник/ авт.кол.; за ред. Т.С. Смовженко і Г.Я. Стеблій.- К.: УБС НБУ,2014.-463 стор.
4. Фінансовий контроль.- Журнал,2015р. №7
5. Фінанси України. Науково-теоретичний та інфляційно-практичний журнал.- Журнал,2015р.,№8.